TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Siết chặt quản lý xuất xứ hàng hóa, điều kiện sống còn bảo vệ uy tín hàng Việt

08:55 16/12/2025

Trong bối cảnh Việt Nam hội nhập sâu rộng thông qua hàng loạt Hiệp định Thương mại tự do (FTA) thế hệ mới, vấn đề xuất xứ hàng hóa đã trở thành "giấy thông hành" quyết định khả năng thâm nhập thị trường. Tuy nhiên, tình trạng gian lận xuất xứ với thủ đoạn ngày càng tinh vi đang đe dọa nghiêm trọng uy tín hàng Việt, buộc cơ quan quản lý phải siết chặt các giải pháp bảo vệ thương hiệu quốc gia.

Siết chặt quản lý xuất xứ là điều kiện sống còn bảo vệ thương hiệu quốc gia trong hội nhập.

Nhận diện nguyên nhân gốc rễ và thủ đoạn gian lận

Bà Trịnh Thị Thu Hiền, Phó Cục trưởng Cục Xuất nhập khẩu (Bộ Công Thương), đã thẳng thắn chỉ ra 2 nguyên nhân cốt lõi dẫn đến tình trạng gian lận xuất xứ hàng hóa.

Nguyên nhân thứ nhất xuất phát từ việc một số quốc gia không được hưởng ưu đãi thuế quan trong khuôn khổ các FTA như Việt Nam. Hàng hóa của các nước

này được sản xuất thành bán thành phẩm, sau đó đưa sang Việt Nam để thực hiện các công đoạn gia công đơn giản như lắp ráp, bổ sung chi tiết, rồi xuất khẩu sang nước thứ ba dưới danh nghĩa hàng hóa có xuất xứ Việt Nam nhằm hưởng ưu đãi thuế quan một cách bất hợp pháp.

Nguyên nhân thứ hai liên quan đến các biện pháp phòng vệ thương mại. Khi một quốc gia áp dụng thuế đối với hàng hóa của một nước khác, hàng hóa bị áp thuế sẽ tìm cách "mượn" xuất xứ của nước thứ ba để né tránh biện pháp này. Bà Hiền dẫn chứng, trước đây, khi EU áp thuế chống bán phá giá đối với giày, mũ da, đã xuất hiện tình trạng một số lô hàng mượn xuất xứ Việt Nam hoặc các nước không bị áp thuế để tránh thuế của EU.

Tác động nghiêm trọng đến thương hiệu quốc gia

Bà Trịnh Thị Thu Hiền nhấn mạnh, gian lận xuất xứ gây ra những tác động rất nghiêm trọng đối với kinh tế và uy tín quốc gia. Hành vi này ảnh hưởng trực tiếp đến uy tín của hàng hóa xuất khẩu Việt Nam, uy tín của cộng đồng doanh nghiệp làm ăn chân chính, cũng như uy tín của các cơ quan, tổ chức được giao nhiệm vụ cấp giấy chứng nhận xuất xứ (C/O).

Nguy cơ bị áp thuế và mất ưu đãi FTA đây là tác động rất rõ ràng và dễ nhận thấy. Từ các hành vi gian lận này, nước nhập khẩu có thể áp dụng các biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu từ Việt Nam, hoặc tạm dừng áp dụng ưu đãi thuế quan trong khuôn khổ các FTA. Điều này gây thiệt hại cho không chỉ doanh nghiệp vi phạm mà cả những doanh nghiệp làm ăn chân chính, tuân thủ đúng quy định.

Chính vì những rủi ro trên, siết chặt quản lý xuất xứ được xem là điều kiện sống còn để bảo vệ thương hiệu quốc gia trong hội nhập.

Giải pháp siết chặt quản lý từ chính sách đến hợp tác quốc tế

Để ngăn chặn tình trạng gian lận xuất xứ, đặc biệt đối với hàng hóa xuất khẩu sang các thị trường FTA, Cục Xuất nhập khẩu đang triển khai quyết liệt các giải pháp đồng bộ.

Để hoàn thiện cơ chế, chính sách, Cục tham mưu xây dựng và hoàn thiện hệ thống cơ chế, chính sách về xuất xứ hàng hóa theo hướng minh bạch, chặt chẽ. Nghị định mới về xuất xứ hàng hóa đang được trình Chính phủ. Trong nghị định này, các chế tài xử lý vi phạm về xuất xứ hàng hóa được đặc biệt coi trọng.

Đẩy mạnh phân cấp và tập huấn chuyên môn: Cục tập trung triển khai Nghị định số 146/2025 của Chính phủ về phân cấp, phân quyền. Đối với lĩnh vực xuất

xứ hàng hóa, nhiều hoạt động đã được triển khai như tổ chức hội nghị hướng dẫn, phổ biến và làm việc trực tiếp với địa phương để triển khai Thông tư số 45/2025 về cấp C/O. Cục cũng tổ chức các lớp tập huấn mang tính "cầm tay, chỉ việc," giúp cán bộ cấp C/O nắm vững nghiệp vụ thẩm định hồ sơ và thực hiện thao tác trên hệ thống quản lý của Bộ Công Thương.

Bên cạnh đó, Cục đặc biệt chú trọng tăng cường phối hợp với cơ quan hải quan nước ngoài. Trong trường hợp có yêu cầu xác minh xuất xứ, Cục phối hợp chặt chẽ để đảm bảo hàng hóa đủ điều kiện được hưởng ưu đãi thuế quan. Nếu phát hiện vi phạm, hai bên sẽ cùng trao đổi, áp dụng các biện pháp xử lý phù hợp.

Ngoài ra, Cục đặc biệt chú trọng công tác tham vấn trong đàm phán quy tắc xuất xứ, đảm bảo quy định phù hợp với trình độ sản xuất và thực tiễn của doanh nghiệp Việt Nam. Việc tăng cường tiếp nhận và trả lời kiến nghị, vướng mắc của doanh nghiệp là nội dung đang được cộng đồng doanh nghiệp rất quan tâm và đánh giá cao.

Gian lận xuất xứ hàng hóa không chỉ gây thiệt hại cho doanh nghiệp tuân thủ pháp luật mà còn làm suy giảm uy tín hàng hóa xuất khẩu Việt Nam trên thị trường quốc tế. Vì vậy, việc siết chặt quản lý xuất xứ, kết hợp giữa hoàn thiện chính sách và tăng cường hợp tác quốc tế, là biện pháp then chốt để bảo vệ lợi ích và thương hiệu quốc gia.

Tâm An *(t/h)*